

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

A kötet összeállításakor három szempontot tartottunk szem előtt: egyrészt, hogy Jakó Zsigmond olyan írásai lássanak újra napvilágot, amelyek nehezebben elérhetőek, mivel vagy pályája korai szakaszában, a II. világháború idején Kolozsvárott jelentek meg, vagy az ezt követő évtizedek egyre elzárta Erdélyében, különböző folyóiratokban. Másrészt beválogattunk olyan tanulmányokat, munkákat, amelyek különböző emlékkönyvekben, előadás-kötetekben gyakran a szakma figyelmét is elkerülték. Harmadrészt új, Jakó Zsigmond hagyatékában található, eddig közöletlen írások, forrásközlések is napvilágot látnak, hozzájárulva ezzel a nyomtatott életmű teljesebbé tételéhez. Az itt közreadott írások nem csupán Jakó Zsigmond tudományos munkásságához kapcsolódnak, hanem az erdélyi levéltári örökség védelmében és megőrzésében játszott kiemelkedő szerepének is tanúbizonyságai. Ugyanakkor az erdélyi levéltárak sorsára vonatkozóan olyan felbecsülhetetlen értékű adatokat, információkat tartalmaznak, amelyek más forrásokból nem ismerhetőek meg és amelyekkel véleményünk szerint, minden Erdély múltjával foglalkozó kutatónak, valamint a magyar levéltárügy mai és jövőendő irányítóinak is tisztában kell lenniük.

A közlésre kerülő tanulmányok, tudományos jelentések szövegén nem változtattunk, eltekintve az esetenként a mai szaknyelvben már más értelemben használatos kifejezések igazításától, a mai helyesírás szabályainak alkalmazásától, a nevek írásmódjának egységesítésétől, az esetleges sajtóhibák javításától, a feltehetően nyomdahibából fakadó kisebb pontatlanságok (felcserélt betűk, értelmetlen szavak stb.) pótlásától, kiegészítésétől. Az ezeken túlmenő, szükségeszerű beavatkozásokat szögletes zárójellel jelöltük. A szerzőre jellemző, olykor archaikus szófordulatokat, valamint a latin szavak eredeti, latinos írásmódját megőriztük. Három szöveg esetében rövidítettünk a terjedelmen. Az *Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának múltja és feladatai* című írás függelékében közölt fondjegyzéket elhagytuk, hiszen átfedésben lett volna az e kötetben szintén közzétett, a levéltár államosítás kori állapotát tükröző, jóval részletesebb 1949-es jegyzékkel. Mivel *A gyalui vártartomány urbáriumai*-hoz írt bevezető tanulmány III. részét a szerző később átdolgozta, itt ez az újabb változat kerül közlésre, a két eredeti szöveget a logikai gondolatmenet követve kissé megrövidítve igazítottuk egymáshoz. A Belső-Szolnok és Doboka megye magyarságának újkori történetét bemutató írásnak ezúttal csak az

első, a birtokos társadalom vizsgálatára vonatkozó részét adjuk közre, mivel a második részhez a szerző további kutatásokat tartott volna szükségesnek.

Miután a kötet írásai eredetileg különböző jegyzetelési módokat használó kiadványokban láttak napvilágot, a jegyzetapparátust egységesítettük, a *Századok* által használt gyakorlathoz igazodva. A többször idézett műveket rövidített formában használjuk, a rövidítések jegyzéke a kötet végén található. A szakirodalmi hivatkozások esetében a hiányos, de egyértelműen azonosítható címeket, műveket beavatkozásunk jelzése nélkül pótoltuk. Ugyanakkor igyekeztünk a nehezen hozzáférhető, 19. században megjelent munkák helyett, ahol ez lehetséges volt, a művek újabb kiadásaira hivatkozni, ezek megfelelő oldalszámait tüntetve fel. Az eredetiben nem szereplő szakirodalmat szögletes zárójelbe tettük. Levéltári jelzetekként a Mohács előtti oklevelek esetében – a mai gyakorlatnak megfelelően – a DL-, DF-számokat adtuk meg az azokat őrző levéltárak helyett. A többi levéltári jelzetet amennyiben mód volt rá, aktualizáltuk, ugyanakkor az eredeti szövegben szereplőt, amennyiben az a levéltár történetére (például akkori őrzési helyére) vonatkozó érdemi információt tartalmazott, megtartottuk. A hivatkozott levéltárak szintén rövidített formában kerültek a jegyzetekbe, ezek is megtalálhatók a kötet végén, a rövidítésjegyzékben. Azokban az esetekben, amikor a levéltári forrást nem sikerült kétséget kizáróan azonosítani (mely kiválóan mutatja az utóbbi 70 év levéltárügyi változásait), a jelzetet az eredeti formában hagytuk.

A kötetben, mint említettük, helyet kapott három, eddig még kiadatlan munka: egy tanulmány, illetve két forrásközlés is (Az erdélyi levéltárügy története, Christian Pomarius/Baumgarten és Szamosközy István kéziratai). Ezek esetében a kéziratoknak a szerző/forrásközlő által hagyott állapotát lehetőség szerint megtartottuk, ahol szükséges volt, szerkesztettük a szöveget. Itt is a fentebb már említett közlési elveket érvényesítettük. Meg kell jegyeznünk, hogy a jegyzetapparátus tekintetében a kéziratokban legtöbbször rövidítve, néha csupán utalás szintjén előforduló címekre, jelzetekre voltunk utalva. Ezek kiegészítése, azonosítása teljes egészében a szerkesztők munkája, minden jelölés nélkül.

A kiadvány végén található bibliográfiát az 1996-os *Emlékkönyv*ben megjelent és a 2006. évi *Erdélyi Múzeumban* közzétett irodalomjegyzékek alapján állítottuk össze, az előbbi struktúráját követve. Ezt egészítettük ki a 2006 óta napvilágot látott anyagokkal, de a korábbi időszakból eddig lappangó címekkel is, a lehetőség szerinti teljességre törekedve. Ebben nagy segítségünkre volt a hagyatékban található bibliográfiai adatokat tartalmazó füzet, amelyben a szerző feltüntette az írások pontos keletkezési idejét, leírást adva nem egyszer viszontagságos sorsukról, a cenzúra útvesztőiben való bolyongásukról, ahogyan ezt 1972-ben megjegyezte: „Mindez szolgáljon adaléku a boldog utókornak napjaink kisebbségi sajtótörténetéhez és ahhoz a szélmalomharchoz, amelyben életemet el kellett vesztegetnem.”

A kötethez készített mutató tartalmazza valamennyi, a főszövegben említett személy- és helynevet (Erdély kivételével, hiszen lényegében minden

írásnak a témája ehhez köthető). Nem szerepelnek viszont a lábjegyzetekben előforduló szerzők nevei, valamint más személy-, illetve helynevek. Kivételt képeznek a forráskiadások, hiszen ott jegyzetbe kerültek az eredetiben szereplő esetleges megjegyzések, későbbi kiegészítések.

Technikai okok miatt a közlemények eredeti illusztrációs anyagát nem mindenütt közöltük újra, de bekerült a kötetbe hat, eddig publikálatlan fénykép az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának utoljára otthont adó Farkas utcai Bethlen-Nemes palotabeli helyiségekről, 1948-49-ből, közvetlenül az átlamosítást megelőző időből.

A Szerkesztők